

A Bodoki Károly Vízügyi Múzeum Baráti Kör 2022. évi munkaterve

1. Együttműködés a KÖVÍZIG-gel:

Részvétel az Igazgatóság kérésére a Vízügyi Igazgatóság programjainak tervezésében, végrehajtásában, a rendezvények lebonyolításában, feladatokban.

2. Víz Világnap 2022.: A KÖVÍZIG programjának támogatása.

szlogen: „Felszín alatti vizek - láthatóvá tenni a láthatatlant”

3. A TVH emeletén lévő raktárban, a **tervtárban**, az Igazgatóság vezetőinél, a **Fotótárban** lévő fényképek archiválásában közreműködés, a digitalizálásra előkészítés folytatása, felkészítés a szkennelésre.

4. Hírlevélbe riport, cikkek, tudósítások írása, igény esetén. A nyugdíjba vonulókról kezdett sorozat folytatása.

A nyugdíjba vonuló gátőr az idén Almási János, igazgatósági dolgozó Markó István, Valastyán László, Medve József, Turbucz Sándor)

5. Honlap: A KÖVÍZIG honlapon belüli **Baráti Kör honlap folyamatos aktualizálása, hírek, események, megemlékezések írása.**

6. Kiemelkedő egyéniségek életrajza. Folytatjuk a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóságnál dolgozott kiemelkedő egyéniségek életrajzainak a gyűjtését, a névsor bővítését. A kész anyagot folyamatosan feltöltjük a honlapunkra.

7. „Emlékezés Gyöngyösi Lázárra” címmel beszélgetés Török Jánossal, Hírlevél cikk készítése

8. Bodoki Károly és a mérnök dinasztia emlékének ápolása, megőrzése:

- Bodoki Károly **családi sírjának gondozása** évi 3-4 alkalommal,
- ünnepi **megemlékezések** szervezése, tartása,
- **Bodoki leszármazottakkal** kapcsolattartás, további kapcsolatok keresése (Hoffmann család)
- **Bodokiak lakhelyei városunkban és Békésen**, kutatás különböző kori várostérképeken. Be kellene azonosítani, hol laktak a Bodoki család ismert, neves tagjai? (Régi, korabeli, mai térképek, Levéltár, nyilvántartások felhasználásával.)
- A gyulai „Bodoky major” története kutatása, emlékhely(pad) kialakításának, faültetésnek a kezdeményezése. (kapcsolat felvétel az önkormányzattal)
- Bodokiakról a javaslat elkészítése az Értéktár részére.
- Bodoki Károly szoborra tavaszi virág elhelyezés márc. 29.
- Emléktábla **koszorúzás** a KÖVÍZIG-gel dec. 10-én.

9. Takács Lajos volt vízügyi igazgató, /1966-1981./ tiszteletbeli elnökünk 2023-ban lenne 100 éves, - közreműködés a Hosszúfoki Múzeumban a Takács Lajos Emléksarok létrehozásában, Életrajzi kiadvány készítésében.

10. A három részes dokumentum műsor-sorozat a „Hosszúfok 1980 címen a Kettős-Körös 1980. évi árvízéről” hanganyagának illusztrálásában való közreműködés.

11. Rendszeres kapcsolat és ha a lehetőség ismét megengedi összejövetelek, kisebb kirándulások megtartása, a tagok aktivitásának fokozása, bevonása a feladatokba.

Havonta egy alkalommal folytatjuk a beszélgetéseket, a feladatokról, a szakmáról, a múltról és a jövőről (rugalmasan, az egyéb programoktól is függően). Továbbra is hívunk vendégeket, akivel egy házigazda - aki a vendéget hívta - irányítja a beszélgetést.

12. Vízügyesek nyughelyei. Folytatni szeretnénk az emléket állító felmérést a neves helyi vízügyi szakemberek sírjairól, mely 2016-ban már elkezdődött, /térkép, fényképek, felmérés két temetőben/ szeretnénk lezárni.

13. Emléktáblák elhelyezésének szervezése: A Folyammérnöki Hivatal, az Alsó-Fehér-Körösi Vízgazdálkodási Társulat és a Vízügy Székház (az egykori Békés megyei Takarékpénztár) épületén javasoltunk elhelyezni emléktáblát, melyek előkészítését folytatni kell. (A Társulat 1853-ban alakult, így jövőre lesz ennek a 170. évfordulója, a Békés megyei Takarékpénztár pedig 1863-ban alakult és jövőre lesz ennek a 160. évfordulója.) **Így mindkét épület esetén 2023-ban lesz kerek évforduló mely alkalmat adhat az épületeken történő emléktábla elhelyezésére.**

14. Javaslat és dokumentáció összeállítása a Vízügyi Igazgatóság épületének, az Értéktárba történő felvételéhez.

15. A Békési Városvédő és Szépítő Egyesülettel kapcsolattartás, együttműködés a Hosszúfoki Bodoki Károly Múzeum népszerűsítése ügyében.

16. Kirándulás a Duna Múzeumba és /vagy ősszel Ottományba a KÖVÍZIG támogatásával.

17. Ünnepeink, megemlékezések: (év közben születik döntés a megemlékezésről, ill. annak mikéntjéről a BK-ben, ill az Igazgatóságnál.)
A Munkaterv két mellékletében „kerek” évfordulójukat elérő események szerepelnek, amelyekről vagy írásban, vagy a honlapon, vagy összejöveten, MHT programban meg lehet emlékezni.

1. sz. melléklet: Az OVF által közzétett, 25 évenkénti évfordulás lista
Körös-vidéki vonatkozásokat tartalmazó kivonata
2. sz. melléklet: A BKVMBK által összeállított, 5 évenkénti évfordulás lista

2022-ben esedékes, eddig ismert évfordulók:

Cseppentő Zsigmond 115 éves, Jenovai Tibor 90 éves, 240 éves az első Mérnökképző Intézetünk az Institutum Geometricum.

A szokásos megemlékezés az elhunytakról, - Bodoki Károly sírjánál kezdve - halottak napján tervezett.

18. Egyéb

- a levéltári Bodoki kiadvány megjelenéséhez pénzügyi forráskeresés elősegítése
- a Takács Lajos életrajzi kiadvány megjelenéséhez pénzügyi forrás keresése

Elfogadva: Gyula, 2022. április 28.-i összejöveten.

összeállítva BKVMBK : Kőváriné Szabó Erzsébet, Czakóné Czédli Jolán,
dr. Vasas Ferencné, Schriffert András, dr. Szlávik Lajos, Juhász András
közreműködésével

Vízi évfordulók 2021-ben

Kivonat a <http://vpf.vizugy.hu/reg/ovf/doc/2021%20vizi%20evfordulok.pdf> -ből

225 éve

1796. augusztus 8.

Mezőtúron gyűlést tartottak a Berettyó árvizei által sújtott érdekelt megyék képviselői, ahol Gaszner Lőrinc, Bihar vármegye mérnökének szabályozási tervét vitatták meg. Mivel a résztvevők nem tudtak abban megegyezni, hogy valóban a Berettyó, vagy esetleg más folyókból származó árvizek okozzák a legfőbb gondot, s ennek megfelelően nem kívántak bizonytalan eredményt hozó munkák költségeihez hozzájárulni, a bemutatott terveket elvetették.

150 éve

1871. június 10.

Megjelent a vízszabályozó társulatok szervezetével is foglalkozó 1871:XXXIX. törvénycikk. A jogszabály 23. szakasza először próbálta szabályozni az ármentesítések következtében jelentkező belvízelhárítási feladatokat. A törvény ugyanakkor a társulatok megalakításának elősegítésére a szabályozási tervek elkészítését előleggel is támogathatta. Ezt a lehetőséget később a vízjogi törvény eltörölte.

1871. június 10.

Megjelent a gátrendőrségről szóló 1871:XL. törvénycikk, amely többek között átfogó módon rendelkezett a gátörök alkalmazásáról, árvédelmi tartalékalap létesítéséről és a gátvédelmi szabályok kidolgozásáról és az árvizek elleni védekezés további kérdéseiről.

1871. szeptember

Az alacsony dunai vízállást kihasználva megkezdték a Soroksári Duna-ág elzárására szolgáló Gubacsi-gát építését. Még ugyanebben az évben Reitter Ferenc tervei alapján, Bodoky Lajos irányításával kiépültek a rakpartok Pesten a Margit hídtól a Rudas fürdőig. A budai és pesti oldalon, valamint a Margitszigeten épített párhuzamművek rögzítették a partokat. Párhuzammű épült a mederben a mai Gellért tértől a Kondorosi útig, ezzel a Lágymányoson felére csökkent a Duna szélessége, s eltűntek a zátonyok is.

1871.

A kiegyezés után létrejött folyammérnökségeket folyószakaszokra osztottan folyammérnöki hivatalokká szervezték át. Munkájukat kezdetben általános szabályok nem határolták körül. Első teendőik közé tartozott a vízrajzi feladatok ellátása, a hajóutak ellenőrzése.

125 éve

1896. május

Nagyváradon megjelent a Gallacz János (1849–1901) középítészeti kerületi felügyelő által szerkesztett *"Monografia a Körös–Berettyó völgy ármentesítéséről és ezen völgyben alakult vízrendező társulatokról"* című, máig forrásértékű kétkötetes munka. Az említett munka mellett a magyar honfoglalás tiszteletére számos vízitársulat adta közre könyv alakban megalakulásának és működésének történetét.

1896. október 31.

A Fehér-Körösön, Gyula mellett –nem egészen két hónap alatt –megépült az Alsó Fehér-Körösi Ármentesítő Társulat Poirée-rendszerű túsógátja (tápszilippel és csatornával együtt), amely duzzasztásával lehetővé tette a városon, valamint Békésen és Békéscsabán keresztül folyó egykori Fehér-Körös (mai nevén az Élővíz-csatorna) friss vízzel való ellátását öntözési, ipari, stb. célokra. A túsógát terveit a gyulai folyammérnöki hivatal készítette Gallacz János irányításával, a kivitelező vállalkozó pedig Melocco Leonárd volt. A túsógátat több mint száz esztendő múltán lebontották, s helyébe 1998-ban egy korszerűbb tömlősgát épült.

1896. november 10.

Befejeződött a Felső-Duna szabályozása. Az 1885:VIII. tc. rendelkezéseinek megfelelően, Bodoky Lajos, majd Dolecskó Mihály tervei alapján, Fekete Zsigmond felügyelete mellett 1886-ban kezdték meg a munkálatokat. A Felső-Duna hajózhatósága érdekében a mellékágakat elzárták és a folyó kanyarulatait átvágták. A Mosoni-Dunára pedig Rajkánál zsilipet építettek, ami nemcsak a hajózást, hanem a Mosoni-síkság és a Szigetköz árvédelmét is szolgálta. A kivitelezés irányítója Keczkés Sándor főmérnök volt.

75 éve

1946. július 17.

Az FM 95200/1946.sz. rendelete a vízitársulatok önkormányzatának felfüggesztését és a miniszteri biztosok megbízatását egy évvel meghosszabbította.

50 éve

1971.

Mintegy 1 hektáros területen a szarvasi Öntözési Kutatóintézet (a mai NAIK ÖVKI) Liziméter Telepet létesített. A telep öt blokkból épült fel, egy blokkhoz 64 db liziméter edény tartozott, összesen tehát 320 edény mérési eredményeit dolgozhatták fel.

KÖVÍZIG évfordulók 2021.

125 éve
1896.

1896. május

Nagyváradon megjelent a Gallacz János (1849–1901) középítészeti kerületi felügyelő által szerkesztett *"Monografia a Körös–Berettyó völgy ármentesítéséről és ezen völgyben alakult vízrendező társulatokról"* című, máig forrásértékű kétkötetes munka.

1896. október 31.

A Fehér-Körösön, Gyula mellett –nem egészen két hónap alatt –megépült az Alsó Fehér-Körösi Ármentesítő Társulat Poirée-rendszerű **tűsgátja** (tápzsilippel és csatornával együtt), amely duzzasztásával lehetővé tette a városon, valamint Békésen és Békéscsabán keresztülfolyóegykori Fehér-Körös (mai nevén az Élővíz-csatorna) friss vízzel való ellátását öntözési, ipari, stb. célokra. A tűsgát terveit a gyulai folyammérnöki hivatal készítette Gallacz János irányításával, a kivitelező vállalkozó pedig Melocco Leonárd volt.

Az átadást **1896. december 29-én** tartották.

A tűsgátat több mint száz esztendő múltán lebontották, s helyébe 1998-ban egy korszerűbb tömlősgát épült.

115 éve
1906.

1906.

Felavatták az 1905-1906-ban, Zielinski Szilárd tervei alapján épült **Bökényi vízlépcsőt**. A duzzasztómű tűsgát volt, a hajózsilip pedig az első vasbetonból készült vízepítési műtárgy Magyarországon, de világviszonylatban is az elsők között volt. A vízlépcső hajózhatóvá tette a Hármas-Köröst Békésszentandrásig. (A mű környezetében végzett kiegészítő munkák áthúzódtak 1907-re.)

A műtárgy jelenleg tartósan üzemben kívül van helyezve.

100 éve
1921.

1921. december 29.

Megszületett **Gyöngyösi Lázár**, Állami Díjas mérnök, a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság osztályvezetője, a gyulai sakkélet sokáig meghatározó alakja.

85 éve
1936.

1936. szeptember 11.

Megszületett **Pfeifer József** vízepítő mérnök, a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság termelési igazgató-helyettese, a Gyulai SE Labdarúgó Szakosztály elnöke.

70 éve
1951.

1951.

Megszületett **Széri-Varga Géza szobrászművész**, a Gyulán álló Bodoki Károly szobor, és több más nevezetes köztéri műalkotás készítője.

65 éve

1956.

1956. július 14-én

Átadták a **Keleti-főcsatornát és a Bakonszegi zsilipet**. (10 m³/s Tisza-víz átvezetése a Berettyóba és a Körösökbe.)

1956.

Megalakult a **Vízminőség-vizsgáló Laboratórium**.

60 éve

1961.

1961.

Elhunyt Szántay Lajos aradi műépítész, a KÖVÍZIG székház régi szárnyának otthont adó épület 1908. évi átalakításának, lényegében mai megjelenésének tervezője.

55 éve

1966.

1966. évi árvíz

1966. február 14-én

A romániai töltésszakadáson kiömlő árvíz a Trianoni töltést áttörve **előntötte a Deltát**.

1966. július 20-án

Takács Lajos igazgatói kinevezést kapott.

50 éve

1971.

1971. márciusban

Súlyos belvíz keletkezett **Nagykamarás** térségében.

45 éve

1976.

1976.

Elkészült a **Mérgesi árvízi szükségtározó**.

40 éve

1981.

1981. március 13-án

A Fekete-Körös árvize miatt **megnyitották a Mályvádi árvízi szükségtározót**.

1981.

Az árvízvédelmi töltések részletes vizsgálata során 401 helyen találtak **holtmeder-kereszttezést, melyből 98 db. beavatkozást igényelt.**

1981.

Határérték feletti arzén-tartalmat észleltek egy Szarvasi ivóvíz vizsgálat során.

1981. december 31-én

Takács Lajos igazgató nyugdíjba vonult.

35 éve

1986.

1986.

Megszűnt a Sarkadi Szakaszmerénökség.

1986.

A Hortobágy-Berettyón **rendkívüli mértékben elszaporodott** a békalencse, és egyéb úszó vízi növényzet.

30 éve

1991.

1991. márciusban

Megjelent a Körös-vidéki Hírlevél első száma.

25 éve

1996.

1996.

Megkezdődött a közmunka-program alkalmazása.

20 éve

2001.

2001. március közepén

200 fő KÖVÍZIG dolgozó vett részt a **Felső-Tisza**i árvízvédekezésben.

2001.

Felavatták **Szarvassy Arzén**, a Gyulai Folyammérnöki Hivatal vezetőjének **emléktábláját a Kossuth utca 36. alatti ház falán.**

15 éve

2006.

2006.

Több nagy árhullám vonult le folyóinkon, rendkívüli árvízvédelmi készség elrendelésére is szükség volt.

10 éve

2011.

2011. november 7-én

Szakmai **tanulmányúton jártunk Ottományban.**

5 éve

2016.

2016.

A BKVMBK javaslata alapján készült **emléktábla avatása a TájVízHáz falán.**